

Javna preduzeća u Srbiji 2021 – transparentnost, stručnost rukovodilaca i nezakonito v.d. stanje

Transparentnost Srbija je sprovedla tri istraživanja u okviru projekta „**Razrešenje v.d. stanja u javnim preduzećima**“: utvrđivanje **Indeksa transparentnosti** javnih preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu (**PETRA 2021** - Public Enterprises Transparency Index 2021), istraživanje o ispunjavanju zakonskih obaveza u vezi sa **stručnošću menadžmenta** javnih preduzeća i istraživanje o **nezakonitom v.d. stanju** (v.d. direktori kojima je istekao mandat).

1. PETRA 2021 – Transparentnost javnih preduzeća

Indeks transparentnosti javnih preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu (PETRA - Public Enterprises Transparency Index - 2021) za 2021. godinu predstavlja ocenjivanje i rangiranje 33 preduzeća na republičkom (17) i lokalnom (16) nivou, na osnovu 30 indikatora. Većina JP bila su obuhvaćena i istraživanjem i ocenjivanjem PETRA 2019, pa su rezultati uporedivi.

Preduzeća su rangirana po procentima od maksimalnog broja poena (0-100%), ali su svrstana i u pet kategorija - potpuno transparentna (81-100%), uglavnom transparentna (61-80,9%), delimično transparentna (41-60,9%), uglavnom netransparentna (21-40,9%) i netransparentna (0-20,9%).

U prvoj kategoriji se nalazi samo jedno preduzeće, što je ipak napredak u odnosu na 2019. godinu kada u ovoj kategoriji nije bilo nijedno od 40 preduzeća obuhvaćenih uzorkom. Najbolje rangirano preduzeće je Toplana Šabac, a najlošije MB Namenska koje nema funkcionalan sajt na srpskom jeziku. U kategoriji "Uglavnom transparentna" nalaze se Putevi Srbija, Vodovod i kanalizacija Novi Sad, Srbijavode, Emisiona tehnika i veze, Beogradski vodovod i kanalizacija, Vodovod i kanalizacija Kragujevac, Gradska saobraćajno preduzeće Beograd i Pošta Srbije.

Ako se posmatra prosečna ocena (53,2%), ona je na približno istom nivou kao pre dve godine. Kada se poređi šest posmatranih gradova, najbolji prosek ima Šabac, a najlošiji Niš, dok se između njih nalaze Kragujevac, Beograd, Subotica i Novi Sad.

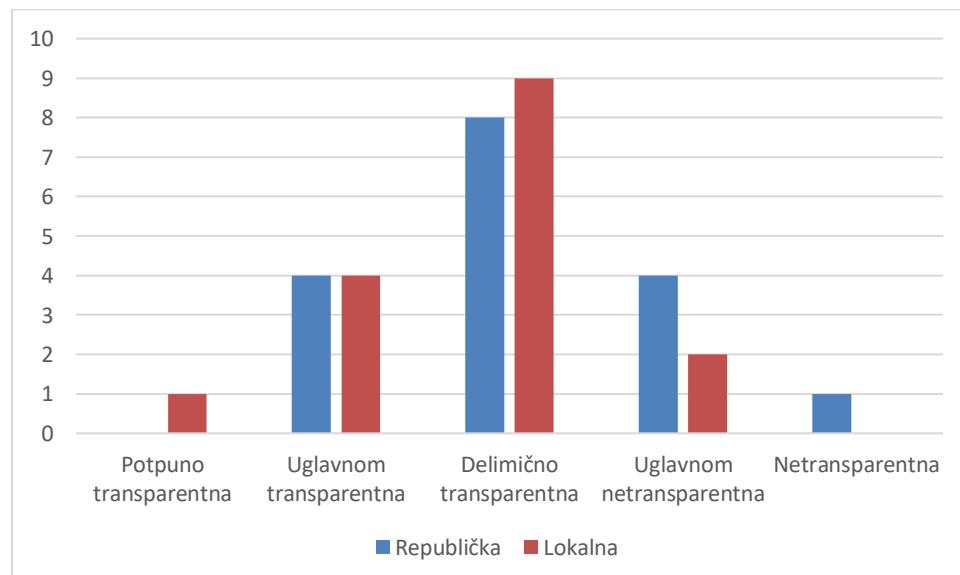

Tabela: Indikatori sa najboljim i najlošijim prosečnim ocenama

Broj indikatora	Indikator	Prosečna ocena
12	Da li je na sajtu objavljen cenovnik usluga koje pruža preduzeće?	97.0%
26	Da li postoji posebna stranica (podstranica) na sajtu preduzeća, posvećena javnim nabavkama?	97.0%
4	Da li je na sajtu dostupan broj zaposlenih u preduzeću?	95.5%
9	Da li je na sajtu objavljen finansijski plan/budžet preduzeća?	93.9%
10	Da li je na sajtu objavljen godišnji plan/program rada preduzeća?	89.4%
14	Da li su na sajtu objavljeni podaci o dugovima i kreditima preduzeća?	89.4%
	...	
25	Da li je na sajtu objavljena obrazložena odluka o izboru/postavljenju direktora preduzeća?	10.6%
29	Da li su ugovori za reklamiranje, konsultantske usluge i marketing objavljeni na sajtu? (ili je dostupna informacija da preduzeće nema ove troškove)	9.1%
7	Da li su javno dostupni zapisnici sa sednica upravnih nadzornih i revizorskih tela preduzeća u proteklih 12 meseci?	4.5%
20	Da li je na sajtu objavljen i postoji li individualna politika (pravilnik) preduzeća u vezi sa troškovima reprezentacije?	4.5%
30	Da li su ugovori za pravne usluge (namena, iznos i sl) objavljeni na sajtu?	0.0%

2. Stručnost direktora i članova nadzornih odbora

Transparentnost Srbija je pratila postupke izbora odnosno imenovanja direktora i članova nadzornih odbora. S obzirom na to da se TS u prethodnim ciklusima sličnih istraživanja već bavila stručnošću članova NO i direktora republičkih preduzeća, sada su u fokusu bila lokalna JP u kojima tokom 2020 postavljeni novi organi upravljanja. Od 32 JP i JKP i njihovih osnivača (skupština gradova i opština) traženo je da dostave podatke na osnovu kojih su utvrdili da direktori i članovi NO ispunjavaju zakonske uslove u vezi a stručnošću i iskustvom. Podaci o rukovodiocima preduzeća moraju da se objave. Međutim, **od 32 preduzeća iz uzorka, devet ih uopšte nema internet sajtove (jedan je u procesu izrade), iako je još od 2012. godine zakonom propisana obaveza da JP objavljiju određene podatke na "svojoj internet stranici"** (Zakon o javnim preduzećima S.g. 119/2012, član 62. i ZoJP S.g. 15/2016, član 71.). Deset preduzeća ima sajt, ali se na njemu ne mogu naći imena direktora i svih članova NO. Na osam sajtova se mogu naći samo imena članova NO, a na pet i njihove biografije. Međutim, ni u kada su objavljene biografije **nema svih podataka na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da li direktori i članovi NO ispunjavaju uslove** (najčešće nedostaju podaci o tome kada je završen fakultet).

Ukupno JP i JKP	Nema sajt	Nema podataka o direktoru i članovima NO	Postoje podaci o direktoru i članovima NO ali ne i biografije	Postoje biografije ali nepotpune ili ne sve biografije	Postoje biografije za sve, koje pokazuju ispunjenje zakonskih uslova
32	9	10	8	5	0

Na osnovu podataka sa sajtova i podataka dobijenih iz odgovora javnih preduzeća i njihovih osnivača na zahteve za pristup informacijama od javnog značaja, TS je analizirala da li dostupne informacije i dokumenta **potvrđuju** da direktor i članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. U narednoj tabeli vidi se za koje slučajevi je to bilo moguće potvrditi. U poslednjoj koloni su zbirno prikazani slučajevi kada podaci o stručnosti i iskustvu nisu dostupni, kao i onih gde se iz raspoloživih dokumenata vidi da rukovodioci javnih preduzeća ne ispunjavaju zakonom propisane uslove za imenovanje. **Od 32 preduzeća, u 16 direktor i svi članovi NO ne ispunjavaju zakonom propisane uslove, ili zbog nedostupnosti podataka nije moguće utvrditi da li ispunjavaju uslove.**

Za četiri JP (12,5% uzorka) je moglo da se potvrdi da i direktor i svi članovi nadzornog odbora ispunjavaju zakonske uslove. To su JKP Beočin, Vodovod i kanalizacija Kragujevac, Vodovod i kanalizacija Požarevac i JKP "Drina" Mali Zvornik (imenovana su dva od tri člana NO).

Svi ispunjavaju uslove	Direktor i pojedini članovi NO	Samo direktor	Svi članovi NO, ali ne i direktor	Pojedini članovi NO	Ne može se potvrditi da bilo ko ispunjava
4	6	4	0	2	16

Specifični slučajevi

U odgovorima dobijenim od javnih preduzeća i njihovih osnivača TS je uočila nekoliko specifičnosti, koje vredi posebno istaći i predstaviti.

U dva slučaja (Javno preduzeće za komunalnu delatnost i putnu infrastrukturu „Vilin Lug“ Crna Trava i JP za uređenje i održavanje objekata i javnih površina Žitorađa) u dostavljenim odgovorima je potvrđeno da član NO iz reda zaposlenih ne ispunjava zakonske uslove jer niko od zaposlenih, izuzev direktora, nema završen fakultet.

Isto preduzeće iz Crne Trave obavestilo je TS da u postupku imenovanja članova NO za dva člana **dokumenti nisu pribavljeni “jer Crna Trava ima mali broj stanovnika (oko 1.200), pretežno staračkog i bez visokog obrazovanja, svi se međusobno poznaju**, pa je članovima organa nadležnog za imenovanje – SO Crna Trava – lično poznato da dva kandidata ispunjavaju sve tražene uslove”.

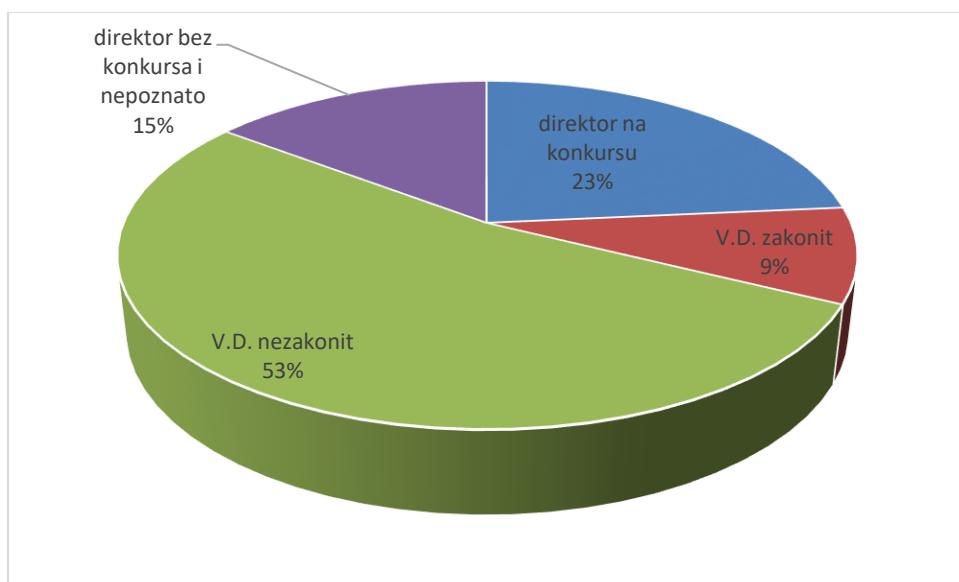
Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ Grocka je odgovorilo na zahtev za dostavljanje podataka dopisom koji je potpisao direktor Mirko Dobrijević, citirajući odredbe Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Ustava Republike Srbije. U tom odgovoru je naglašeno **da je ime podatak o ličnosti** i ukazano na odrebe o zaštiti prava na privatnost i o zaštiti podataka o ličnosti. Direktor je praktično izveo zaključak da su imena rukovodećih ljudi podaci o ličnosti koji se ne mogu javno predočiti. Na kraju je TS upućena da izvrši uvid u informator o radu preduzeća na sajtu JP. Informator na sajtu nije nađen.

JP „Naš Stan“ Kovačica u odgovoru je navelo da jedan član NO „tvrdi da ne može da nađe diplomu“, a u evidenciji JP nema kopije. U istom dogovoru je potvrđeno da v.d. direktora ne ispunjava zakonski uslov jer je na dan imenovanja imao stečeno trogodišnje visoko obrazovanje, (180 ESPB), i nije imao pet godina iskustva na poslovima. Istovremeno je, međutim, ukazano da v.d. direktora ima „dve godine radnog iskustva u poslovima prodaje i davanja u zakup nekretnina, što je, de facto, jedna od delatnosti preduzeća, iako to nije uneto u osnivački akt“.

Iz odgovora JP PRC „Relaks“ Kovačica, TS je informisana da, pored drugih znanja i veština, direktor ima završen stručni kurs „Lični stil i imidž“ Ashok Murty.

3. VD stanje u republičkim JP i preduzećima u državnom vlasništvu na koja se primenjuju odredbe Zakona o JP o izboru direktora

Ukupno preduzeća	Direktor izabran na konkursu	V.d. direktora u zakonitom mandatu	V.d. direktora kojima je istekao mandat	Direktori imenovani bez konkursa i nepoznat status
34	8	3	18	5

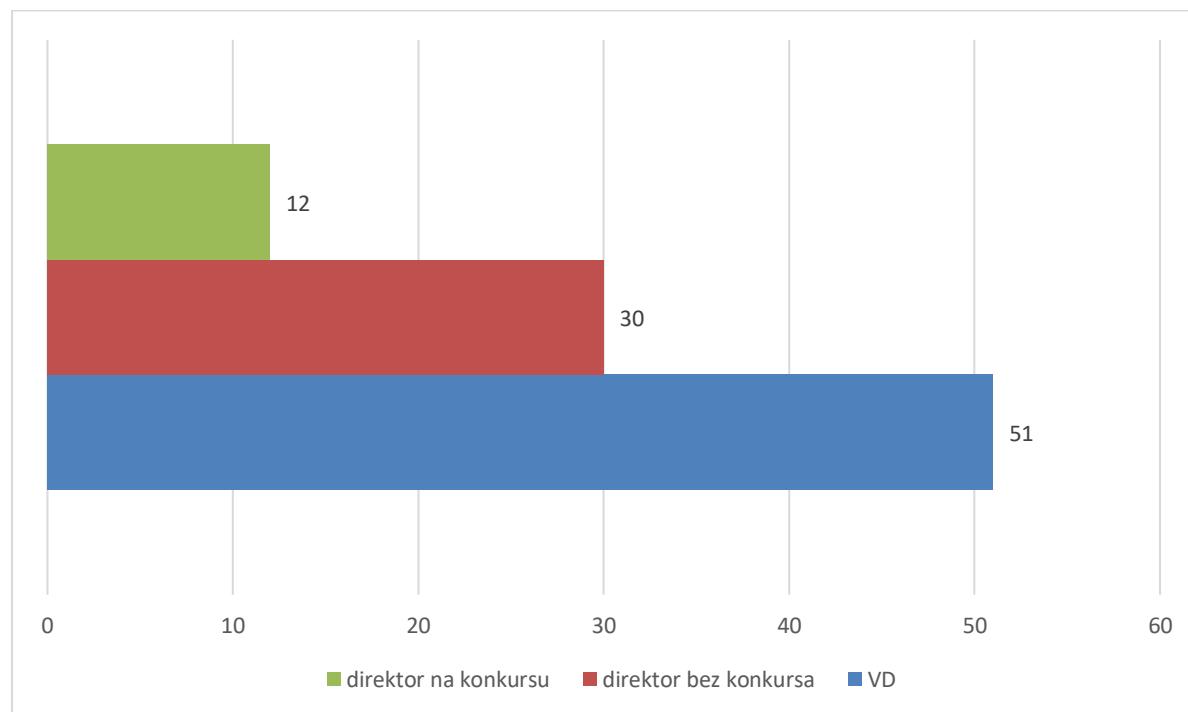

Iako se u javnosti Putevi Srbije često ističu kao primer preduzeća u kome je najduže na čelu vršilac dužnosti direktora, postoji zapravo najmanje **16 preduzeća u državnom vlasništvu** (od 34 posmatrana) koja ni dana od usvajanja Zakona o javnim preduzećima nisu imali na svom čelu direktora izabranog na javnom konkursu.

To su Srbijagas, Nuklearni objekti Srbije, Pošta Srbije, Srbijašume, Putevi Srbije, Stara planina, Emisiona tehnika i veze, JP NP Kopaonik, JP NP Đerdap, JP NP Šar planina, Železnice Srbija ad, Srbija voz ad, Srbija Kargo ad, Infrastruktura železnice Srbije ad, Koridori Srbije doo, Metohija doo, a za dva nema dostupnih podataka za određeni period pa se ne može tačno utvrditi da li su ikada raspisivani konkursi (Rezervat Uvac doo i Park Palić doo).

U pojedinim preduzećima su sve vreme na čelu vršilići dužnosti (npr, u Putevima Srbije je to ista osoba, u drugim su se smenjivali razni vršilići dužnosti). Pojedina preduzeća su u nekim periodima imala direktore postavljene bez konkursa pre početka primene Zakona iz 2012. godine (nakon čega konkursi, mimo zakona, u nekim od njih nisu ni raspisani), u jednom preduzeću (Srbijašume), na primer, dve godine je rukovodio zamenik direktora (koji nije bio funkcioner i na njega se nisu odnosile obaveze i ograničenja iz Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije), da bi tek potom bili postavljeni vršilići dužnosti direktora.

Ako se saberu trajanje v.d. stanja, mandati direktora izabralih na konkursu i postavljenih bez konkursa, od 2012. godine (odnosno od osnivanja preduzeća) do danas, u svakom od ova 34 preduzeća u proseku je na čelu bio **vršilac dužnosti četiri godine i tri meseca**, direktor postavljen **bez konkursa dve i po godine** a direktor izabran **na konkursu tačno godinu dana**.

Preporuke

Direktori

- Vlada treba da **otkloni nelogičnosti iz uredbe na osnovu koje se biraju direktori**, tako da se proverava poznavanje svih oblasti rada javnog preduzeća, da negativna ocena iz poznavanja bitnih pitanja bude razlog za eliminaciju kandidata, da se precizira šta se smatra relevantnim iskustvom, da se provere znanja povežu sa programima rada javnih preduzeća, da se dodatno obrazovanje i godine iskustva vrednuju srazmerno značaju, da se pisane provere znanja postave kao pravilo;
- Pooštiti **uslove za izbor direktora** (u pogledu poštovanja antikorupcijskih propisa, bez mogućnosti za „zamrzavanje“ članstva u stranci);
- Povećati **javnost rada komisija** koje vrše izbor direktora, utvrditi mere **za sprečavanje sukoba interesa** kod članova komisija i propisati **zabranu da članovi komisije budu stračaci funkcionери**
- Vlada bi trebalo da **usvoji podzakonski akt na osnovu kojeg bi se utvrstile stimulacije za stručno i uspešno obavljanje poslova** direktora javnih preduzeća. Kriterijumi za dodelu stimulacija bi trebalo da se uključe ne samo ostvarivanje planiranih finansijskih rezultata, već i ostvarivanje uloge zbog koje je javno preduzeće osnovano (zadovoljavanje određenih potreba građana);
- Izmenama Zakona o javnim preduzećima bi trebalo **ograničiti trajanje „v. d. stanja“**, određivanjem maksimalnog vremena koje sme da protekne između razrešenja direktora i okončanja konkursa za izbor novog;
- Izmenama Zakona o javnim preduzećima treba predvideti obavezu da se **svi podaci koji su od značaja** za ocenu zakonitosti procesa izbora direktora i utemeljenosti odluke o izboru **učine javnim**, kako na sajtu javnog preduzeća, tako i na sajtu osnivača. I pre promene Zakona, treba uspostaviti ovu praksu;
- Vlada Srbije bi trebalo da okonča na zakonit način **konkurse za direktore raspisane na osnovu prethodnog i aktuelnog zakona** i da objavi njihov ishod, a u slučaju obustave konkursa i jasne razloge za to;
- Svaki novi konkurs treba organizovati efikasno, propratiti ga **kampanjom koja će da ohrađuje kvalitetne kandidate da se prijave**, a javnost i kandidate pravovremeno obavestiti o svim bitnim pitanjima;
- Vlada i drugi osnivači javnih preduzeća, političari, ali i mediji treba **da prekinu praksu promovisanja vršilaca direktora javnih preduzeća**. Naročito su sporne situacije kada se jedan vršilac dužnosti menja drugim bez obrazloženja, a to se predstavlja kao funkcionisanje sistema odgovornosti;

Nadzorni odbori

- Izmenama Zakona o javnim preduzećima, autentičnim tumačenjem Narodne skupštine ili mišljenjem Ministarstva privrede **precizirati šta će se smatrati „iskustvom u oblasti poslovanja javnog preduzeća“**, što je jedan od uslova za izbor članova nadzornih odbora. Uslov bi trebalo da se odnosi na prevashodne delatnosti JP;
- Razmotriti mogućnost **uvećanja nadoknada članovima NO u slučaju ostvarivanja dobrih rezultata, a naročito u slučaju dokazano uspešnog nadzora nad radom**

- direktora** (npr. otkriveni ili sprečeni značajni propusti i štete), budući da aktuelni nivo (prosečna zarada) nije u skladu sa odgovornošću i stručnošću koja se zahteva;
- Afirmisati **ulogu uzbunjivača i drugih kontrolnih mehanizama** unutar javnih preduzeća i njihovu vezu sa nadzornim odborom;
 - Izvršiti analizu rezultata rada nadzornih odbora i **preispitati njihovu ulogu** pri sledećoj izmeni Zakona o javnim preduzećima. Naročito je bitno naglasiti da njihova uloga **nije samo praćenje finansijskih rezultata, već ostvarivanje primarne uloge javnog preduzećau zadovoljavanju potreba građana**;
 - Preispitati **uslove za izbor članova nadzornih odbora, postaviti ih tako da obuhvate širi dijapazon stručnosti** (npr. da najmanje jedan član poznaje svaku oblast poslovanja JP, najmanje jedan korporativno upravljanje, da svi imaju iskustvo u upravljanju ili nadzoru, da svi moraju da pohađaju obuke) i zatim izvršiti izbor novih nadzornih odbora u svim preduzećima;
 - Osnivači treba **da preispitaju ispunjenost uslova** za članove nadzornih odbora JP, da objave podatke koji dokazuju kvalifikovanost i da razreše članove koji ne ispunjavaju uslove;
 - Zakonodavac treba da razreši situaciju kada nijedan zaposleni u JP ne ispunjava uslov za izbor člana nadzornog odbora iz reda zaposlenih;

Transparentnost

- Vlada, drugi osnivači javnih preduzeća, resorna ministarstva, kao i Vladina Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu treba da utiču na to da **sva javna preduzeća naprave internet prezentacije, da na njima objave sve obavezne podatke** iz Zakona o javnim preduzećima, ali i druge informacije potrebne korisnicima njihovih usluga, i to **u obliku koji omogućava pretragu i kopiranje prema potrebama korisnika** (mašinska čitljivost);
- Imajući u vidu promene do kojih je doveo novi Zakon o javnim nabavkama i potrebu za obezbeđivanjem transparentnosti u radu javnih preduzeća, trebalo bi predvideti obavezu da preduzeća objavljaju makar linkove koji vode ka pojedinačnim javnim nabavkama na Portalu javnih nabavki. Na sajtovima preduzeća bi trebalo da se nalaze i uputstva korisnicima – šta treba uneti od podataka u pretragu da bi se došlo do podataka o svim javnim nabavkama koje su oglašene na Portalu.
- Izmeniti **sadržinu programa rada i izveštaja o radu** javnih preduzeća, tako da građanima bude jasnije u kojoj meri su ostvarili funkciju zbog koje su osnovana;
- Nefinansijski deo finansijskih izveštaja javnih preduzeća trebalo bi da sadrži i **informacije o primeni antikorupcijskih mera i mehanizama**.
- Razmotriti uvođenje obavezne „compliance“ funkcije u javnom sektoru
- Propisati da **deo programa poslovanja bude i naplata potraživanja – planirani obim, dinamika ali i politika naplate**
- Propisati obavezu da se u **tabelarni pregled** periodičnih izvjetaja JP **uvrste podaci o potraživanjima, najvećim dužnicima, aktuelnim modelima naplate, utuženjima i slično**;
- Propisati **obaveznu sadržinu „informacija“** koje priprema Ministarstvo privrede, tako da predstavlja analizu svih bitnih aspekata rada javnih preduzeća na osnovu njihovih izveštaja, kako bi Vlada mogla da na vreme reaguje i otkloni probleme.

- Bilo bi korisno da Ministarstvo privrede/Vlada, odnosno tela na drugim nivoima vlasti, **objave na jednom mestu podatke za sva javna preduzeća** iz svoje nadležnosti (ili linkove koji vode ka njihovim sajtovima), podatke o razmatranju izveštaja o radu (pojedinačno), podatke o sprovođenju konkursa, podatke koji dokazuju ispunjenost uslova za članstvo u nadzornim odborima itd. (primeri ove prakse već postoje u nekim gradovima).
- Obezbediti da i nakon izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja obezbediti **sva javna preduzeća i sva druga preduzeća u neposrednom ili posrednom državnom vlasništvu** budu obveznici Zakona i **izrađuju informatore o radu**, a zatim obezbediti poštovanje ovih pravila nadzorom od strane upravne inspekcije ili Poverenika za informacije;
- **Primeniti kaznene norme** Zakona o javnim preduzećima, **naročito u vezi sa kršenjem pravila o javnosti rada**, podnošenjem zahteva za pokretanje prekršajnog postupka od strane resornog ministarstva. Primeniti i druge vrste sankcija (pokretanje postupaka za razrešenje zbog upornog kršenja pravila);
- Preporučuje se lokalnim nevladinim organizacijama i medijima, kao i drugim zainteresovanim licima (građanima, odborničkim grupama, sindikatima, potencijalnim kandidatima bez „stranačke zaledine“) da **insistiraju na objavljivanju svih dokumenata** iz izborne procedure za direktora javnih preduzeća, na što većoj transparentnosti, te da ukažu na eventualne nepravilnosti u predstojećim konkursima za izbor novih direktora lokalnih javnih preduzeća;
- U okviru **realizacije lokalnih antikorupcijskih planova** i drugih sličnih inicijativa (npr. Partnerstvo za otvorenu upravu) ojačati javnost rada i mehanizme nadzora nad radom javnih preduzeća od strane lokalne samouprave i zainteresovanih građana i medija;
- Propisati obavezu da se u informatorima o radu (na osnovu izmenjenog Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Uputstva Poverenika) **unesu podaci o osobi zaduženoj za unutrašnje uzbunjivanje**.

Oglašavanje, donacije, sponsorstva

- Preispitati efekte i **nanovo definisati politiku i pravila u oblasti donacija i sponsorstava**, i to za sva javna preduzeća, a ne samo ona koja se finansiraju iz budžeta, jer je u svakom slučaju reč o preduzećima koja koriste značajne javne resurse;
- Definisati i argumentovati **potrebe za marketingom javnih preduzeća**, kako na zakonskom nivou, tako i prilikom odobravanja finansijskih planova;
- Urediti **detaljnije i doslednije odnose javnih preduzeća sa medijima i oglašavanje u medijima**, u okviru izmena Zakona o javnim nabavkama, Zakona o javnim preduzećima, medijskih propisa, Zakona o oglašavanju ili u okviru posebnog zakona koji bi uredio oglašavanje javnog sektora, a u sklopu sprovođenja nove Medijske strategije;
- Propisati obavezu da se **u tabele za kvartalno izveštavanje unose podaci o zaključenim ugovorima i isplatama po osnovu reklame i propagande**.

Druga pitanja

- Resorno ministarstvo treba da reguliše podzakonskim aktom (i eventualnom izmenom zakona kojom bi se ovo pitanje detaljnije regulisalo) sertifikaciju firmi koje izdaju **sertifikate o poznavanju korporativnog upravljanja**.
- Izmenama Zakona o javnim preduzećima **propisati**, a nakon toga i primeniti, **kazne za kršenje odredaba Zakona** o javnim preduzećima tamo gde sada nisu predviđene;
- Dopunom Zakona o javnim preduzećima, **na nedvosmislen način urediti pitanje pravnih posledica neodobravanja planova rada** javnih preduzeća, kao i **odluka u čijem donošenju su učestovali direktori i članovi nadzornih odbora koji ne ispunjavaju uslove za izbor na funkciju**;
- Propisati **obaveznu raspisivanja javnog konkursa za zapošljavanje** u javnim preduzećima
- Propisati mehanizme koji bi kroz povećanu javnost u radu javnih preduzeća **smanjili prostor za zloupotrebe u vezi sa finansiranjem političkih aktivnosti i izborne kampanje** (npr. objavljivanje informacija o korišćenju službenih vozila, reprogramu i oprostu dugova i drugim vidovima pomoći)

Preporuke u vezi sa razrešenjem nezakonitog v.d. statusa

- Da Vlada Srbije bez odlaganja imenuje vršioce dužnosti u javnim preduzećima koja trenutno **nemaju zakonitog direktora ili vršioca dužnosti direktora**, do okončanja konkursa, ne čekajući na realizaciju mera iz Strategije državnog vlasništva i upravljanja privrednim subjektima koji su u vlasništvu Republike Srbije za period od 2021. do 2027.
- Da resorni odbor Narodne skupštine, u skladu sa Poslovnikom, zatraži **izveštaj od Ministarstva privrede i Vlade Srbije** u vezi sa stanjem imenovanja i razrešenja u javnim preduzećima i da održi sednicu na kojoj će razmotriti izveštaje i utvrditi razloge i odgovornost za dosadašnje kršenje zakonskih obaveza
- Da Ministarstvo privrede, u skladu sa Zakonom, sproveđe **nadzor nad primenom zakonskih rešenja o imenovanju direktora javnih preduzeća** i da na osnovu njega podnese Agenciji za privredne registre i drugim organima i organizacijama koje vode druge odgovarajuće registre **zahtev za brisanje** nezakonito upisanih vršilaca dužnosti u registru privrednih subjekata
- Da nadzorni odbori javnih preduzeća obaveste javnost i osnivača (Vladi Srbije, odnosno skupštine APV i JLS) o **merama koje su preduzeli u vezi sa rešavanjem nepostojanja zakonitih direktora javnih preduzeća**, bilo na sopstvenu inicijativu ili na osnovu preporuka Državne revizorske institucije, kao i da utvrde spisak odluka koje su donela lica koja su protivno zakonu predstavljala kao direktori ili vršioci dužnosti direktora javnih preduzeća
- Da Vrhovni kasacioni sud zauzme **pravni stav u vezi sa zakonitošću odluka i ugovora** u čijem donošenju, odnosno zaključivanju su učestvovala lica koja se protivno zakonu predstavljaju kao direktori ili vršioci dužnosti direktora javnih preduzeća i da bez odlaganja preduzme mere za ujednačavanje sudske prakse u skladu sa tako zauzetim stavom

- Da Kancelarija za javne nabavke sproveđe **monitoring javnih nabavki** u čijem donošenju su učestvovala lica koja se protivno zakonu predstavljaju kao direktori ili vršioci dužnosti direktora javnih preduzeća
- Da Republički javni tužilac izda obavezno uputstvo javnim tužiocima o tome da javni tužioci, prilikom ispitivanja krivične odgovornosti lica koja se protivno zakonu predstavljaju kao direktori ili vršioci dužnosti direktora javnih preduzeća, njihov **status „službenog lica“** utvrđuje u smislu člana 112. st. 3, t. 4. Krivičnog zakonika (službenim licem smatra se i lice kojem je faktički povereno vršenje pojedinih službenih dužnosti ili poslova), odnosno da njihov **status „odgovornog lica u pravnom licu“** utvrđuje na osnovu činjenice da im je "faktički povereno obavljanje tih poslova" (član 112. st. 5 KZ) ili da ova lica, umesto za druga koruptivna krivična dela budu gonjena za krivično delo trgovine uticaja **u sticaju sa krivičnim delom lažnog predstavljanja** iz člana 329. Krivičnog zakonika.
- Da Agencija za sprečavanje korupcije utvrdi kojim licima je po sili zakona prestala javna funkcija direktora, odnosno vršioca dužnosti direktora javnog preduzeća, i da protiv onih koji nisu podneli **izveštaje o imovini i prihodima po prestanku te javne funkcije** pokrene postupak zbog kršenja Zakona o sprečavanju korupcije i da o ishodu tog postupka obavesti javnost

Projekat "Razrešenje v.d. stanja u javnim preduzećima" realizovala je Transparentnost Srbija uz podršku Fondacije za otvoreno društvo Srbija. Cilj projekta je iniciranje primene Zakona o javnim preduzećima, posebno u delu koji se odnosi na profesionalizaciju upravljanja i povećanje transparentnosti. Za sadržaje analiza odgovorna je Transparentnost Srbija i ne odražava nužno stavove FOD.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA